

ชื่อโครงการวิจัย	การศึกษาภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัย	บุญญฤทธิ์ มุ่งจงกลาง และสัจจา บรรจงศิริ
ปีที่แล้วเสร็จ	2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย 2) ศึกษาภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในแต่ละภูมิภาคในของประเทศไทย 3) รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง และ 4) หาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองตลอดจนข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติและระดับนโยบายในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ประชากร ได้แก่ เกษตรกร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ตัวแทนกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมือง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับสมาคมชนไก่ ในภาคเหนือ กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ การสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายในการเลือกจังหวัดในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล แล้วจึงทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงกับเกษตรกร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ตัวแทนกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมือง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับสมาคมชนไก่ โดยใช้วิธี snow ball การเก็บข้อมูลเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสมาคมชนไก่ ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมือง และฟาร์มเลี้ยงไก่ของเกษตรกรภูมิภาคละ 3 กลุ่ม จากนั้นจึงทำการสนทนากลุ่มและสัมมนาระดมสมองภูมิภาคละ 100 คน นำข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจำแนกเป็นหมวดหมู่และนำมาวิเคราะห์ เนื้อหา การเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การศึกษาความเป็นเหตุและผล

ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในประเทศไทย มีประวัติมายาวนาน ส่วนใหญ่ผู้เลี้ยงมักได้ยีนเรื่องเล่าที่มีความเกี่ยวข้องกับไก่หรือไก่ชน มีรูปแบบการเลี้ยงเพื่อการบริโภค จำหน่ายเป็นเกมกีฬา ความสวยงามหรือประกวด และการเลี้ยงเพื่อใช้ในพิธีกรรมและเสี่ยงทาย ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ปริมาณการเลี้ยงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนไก่พื้นเมืองมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ ส่วนจำนวนการเลี้ยงเฉลี่ยในแต่ละครัวเรือนในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เท่ากับ 38.19, 33.04, 22.02 และ 17.65 ตัวต่อครัวเรือนตามลำดับ การตลาดของไก่พื้นเมืองไทยมีทั้งตลาดภายในประเทศ และการตลาดต่างประเทศ ซึ่งมีการซื้อขายเพื่อบริโภค และการชนไก่เป็นส่วนใหญ่ 2) ภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย พบว่ามีความคล้ายคลึงกันเนื่องจากได้มีการแลกเปลี่ยนภูมิปัญญากันอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ซึ่งภูมิปัญญาเหล่านี้สามารถจำแนกได้เป็น 6 ด้านคือ ภูมิปัญญาด้านพันธุ์/สายพันธุ์ไก่พื้นเมือง ภูมิปัญญาด้านอาหารไก่พื้นเมือง ภูมิปัญญาด้านการจัดการสุขภาพ ภูมิปัญญาด้านการจัดการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ภูมิปัญญาความเชื่อ/พิธีกรรมเกี่ยวกับไก่พื้นเมือง และภูมิปัญญาการฝึกไก่พื้นเมืองเพื่อกีฬาชนไก่ 3) การรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในรูปแบบเอกสาร

สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ4) แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ที่สำคัญคือ (1) ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาพันธุ์/สายพันธุ์ไก่พื้นเมือง ได้แก่ ปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์จริงในปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับพันธุ์/สายพันธุ์แท้ ทุกพันธุ์/สายพันธุ์ พัฒนาพันธุ์ไก่พื้นเมืองเพื่อการค้า ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาให้แพร่หลาย ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์และพัฒนา และให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการป้องกันโรคระบาด (2) ด้านการพัฒนาการผลิตและการตลาดไก่พื้นเมือง ได้แก่ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาการผลิตและการตลาด ส่งเสริมกีฬาชนไก่ ศึกษาและสำรวจความต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอก และส่งเสริมให้มีการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

คำสำคัญ : ภูมิปัญญา ไก่พื้นเมือง

Research Title : The Wisdom of Raising Native Chickens in Thailand

Researchers : Boonyarit Moongjongklang and Sujja Banchongsiri

Year : 2014

Abstract

This was a qualitative research with the objectives of 1) studying the situation of native chicken raising in every region of Thailand; 2) studying the wisdom of native chickens raising in every region of Thailand; 3) making a database of local information about native chicken raising; and 4) identifying ways to conserve and develop the wisdom of native chickens raising, and formulating policy and practice recommendations. The sample population consisted of farmers, government officials, representatives of native chickens conservation groups, and people involved in the cock fighting business in the northern, central, northeastern and southern regions. Simple random sampling was used to select provinces in each region, then a snowball purposive sampling method was used to select samples for interviews. Most of the data were collected through in-depth interviews with 3 groups of people involved in cock fighting, members of native chickens conservation/development groups and chicken farmers from each region. In each region, 100 people were invited to brainstorming seminars and focus group discussions. The data was categorized and analyzed through content analysis, comparisons, relationship analysis, and causality analysis.

The results showed that: 1) Chicken raising in Thailand has a long history. Most chicken farmers had heard stories about fighting cocks. They raised them for food, for resale, for fighting as sport, for shows, and for use in ceremonies or fortune telling. Most of the chicken raisers were small-scale farmers. People in the Northeast raised native chickens the most, followed by people in the north, central and southern regions, in that order. The mean number of chickens per household was 38.19, 33.04, 22.02 and 17.65 in the central, northern, northeastern and southern regions, respectively. There are both domestic and international markets for native chickens and they are sold for food and for cock fighting. 2) The raising native chickens in the 4 regions of the country was mostly the same because people had been exchanging knowledge for a long time. The wisdom of covers 6 areas: breeds and breeding, feeding, health management, general

chicken raising management, ceremonies and beliefs, and methods of training fighting cocks. 3) Wisdom of native chickens raising was compiled in a database and arranged for distribution as both print media and electronic media. 4)The following recommendations were made for conserving and developing local intellect on native chicken raising: (a) Rules and regulations regarding native chickens breeds and breeding should be updated to fit the current situation. More attention should be paid to all the traditional breeds and varieties and they should be developed for commercial trade. Local intellect should be disseminated, native chickens conservation groups should be promoted, and chicken farmers should be educated about how to prevent diseases and epidemics. (b) To develop marketing and production, farmers should be encouraged to join in groups, studies should be made of market demand in the domestic and international markets, and more knowledge of chicken production should be developed, building on the wisdom.

Keywords: wisdom native chickens

